

W POSZUKIWANIU DROGI ŻYCIA

Jean-Marie A u b e r t. *Jak żyć po chrześcijańsku w XX wieku*. T. 1: *Sól ziemi*. Tłum. E. Braun; T. 2: *Zaangażowanie chrześcijanina*. Tłum. T. Braun. Warszawa 1986 ss. 403. IW PAX

W zasłużonej oficynie wydawniczej PAX ukazało się tłumaczenie dzieła o charakterze podręcznikowym, opublikowane wprawdzie po raz pierwszy przed dziesięcioma laty, ale zachowujące nadal swą aktualność, znanego teologa i publicysty ks. Jean-Marie Auberta, profesora teologii moralnej w Uniwersytecie w Strasburgu, niegdyś wykładowcy tegoż przedmiotu w Tulonie, Marsylii i w Instytucie Katolickim w Paryżu, znanego także czytelnikowi polskiemu z tłumaczenia jego artykułu pt. *Czy jest jeszcze miejsce dla moralności chrześcijańskiej*, ogłoszonego w tłumaczeniu ks. T. Sikorskiego na łamach "Collectanea Theologica" (1977 f. 3. s. 39-48). J.-M. Aubert jest autorem licznych monografii i artykułów z teologii moralnej rozumianej bardzo szeroko. Do głównych jego dzieł należą m. in.: *Recherche scientifique et foi chrétienne* (Paris 1962); *Loi de Dieu, Lois des hommes* (Paris 1964); *Philosophie de la Nature. Propédeutique à la vision chrétienne du monde* (Paris 1965); *Morale sociale pour notre temps* (Paris 1970); *Pour une théologie de l'âge industriel t. 1: Eglise et croissance du monde* (Paris 1971); *Vivre et croire. Chemins de sérénité* (we współpracy) (Paris 1974).

Jak żyć po chrześcijańsku w XX wieku to swoistego rodzaju podręcznik teologii moralnej, który daje odpowiedź na postawione w tytule pytanie. Według Auberta żyć po chrześcijańsku to przede wszystkim żyć jako świadek Chrystusa, urzeczywistniając posłannictwo ewangeliczne w świecie i dla świata. Właściwe rozumienie Ewangelii winno uchronić chrześcijanina od alienacji, którą niesie ze sobą współczesność i spowodować zaangażowanie w te wszystkie problemy, które rodzą się na płaszczyźnie życia społecznego czy też indywidualnego. Zaangażowanie to przejawia się w ogromnej różnorodności działań, w których chrześcijanin winien posiadać odpowiednie rozeznanie i oceny, zwłaszcza, że niektóre dziedziny z tych działań, takie np. jak dialog relacji seksualnych, stosunek do przyrody i dóbr materialnych czy bardzo skomplikowana sfera stosunków w życiu politycznym na odcinku wewnętrznym i zewnętrznym oraz międzynarodowym i ogólnoswiatowym, mogą nastęrczyć szczególne trudności ze znalezieniem

odpowiedniej drogi życia, czyli dopowiedź na pytanie "Jak żyć po chrześcijańsku?".

Omawiana publikacja składa się z dwóch tomów o ciągłej paginacji. Pierwszy z nich, *Sól ziemi*, poprzedzony jest wprowadzeniem, w którym Autor przedstawił swe założenia, mówiąc o "moralności niepewności?", ukazując cel swego opracowania, którym jest "pomóc wyjść z tej niepewności i stanąć wobec odpowiedzialności, którą niesie wolność" (s.9).

W części pierwszej tomu pierwszego Autor przedstawił "Chrześcijańskie orędzie moralne" albo - inaczej mówiąc - w optyce teologii powołania czy też koncepcji moralności responsoryjnej - treść Bożego powołania skierowanego do człowieka. Treść ta zawiera się w wezwaniu go do wolności, do dokonania rewolucji ewangelicznej, do aktualizowania Ewangelii w świecie poprzez umiejętne odczytanie znaków czasu. Za taki szczególnie charakterystyczny znak czasów uważa Autor "uspołecznienie", które dla chrześcijanina jest wezwaniem ku budowaniu społeczności ludzi wolnych i odpowiedzialnych, świadomych przysługujących im praw, także społecznych i politycznych, a nie tylko moralnych. Cennymi uwagami w tym ostatnim zakresie jest omówienie i podkreślenie wartości niezbędnego pluralizmu.

W części drugiej natomiast Autor zaprezentował "odpowiedź człowieka na wezwanie Boże". Człowieka ukazał jako adresata wezwania Bożego. Przy omawianiu tej problematyki Autor wykazał postawę pozytywną wobec wymagań współczesnego zwrotu antropologicznego, dowartościowując treści teologiczne podawane dawniej przy tej okazji. Uwypuklił naukę o człowieku jako o osobie będącej duchem wcielonym, jako "był - w - świecie" i jako "był - z - innymi". Bardzo charakterystyczną jest rzeczą mocne podkreślenie, że "osoba ludzka jest stworzona, aby kochać" (s. 113). W tym kontekście Autor przedstawił swe interesujące rozważania na temat wolności moralnej jako samourzeczywistnienia się człowieka oraz wolności jako afirmacji osoby i jako odpowiedzialności. Dalsze partie rozważań tomu pierwszego poświęcone są pojęciom tradycyjnym z zakresu teologii moralnej fundamentalnej, takim jak moralność, sumienie, nawrócenie i grzech. Nie pominął także problematyki cnót, chociaż - jak wiadomo - ich omawianie w teologii moralnej jest coraz radsze. Oceniając tę partię tomu pierwszego, warto podkreślić wyjątkowo dobrze opracowaną naukę o grzechu, zwaną hamartiologią, która ostatnio ma do odnotowania znaczną reorientację, chociażby w postaci adhortacji Jana Pawła II "Poenitentia et reconciliatio" oraz w dziełach teologicznomoralnych, w których dochodzą do głosu bardzo interesujące rozwiązania na temat istoty grzechu jako opcji, postawy i czynu złego, oraz jego podziałów, ze szczególnym dowartościowaniem jego aspektu społecznego.

Część druga pracy Auberta (s.225-383) omawia zaangażowanie chrześcijanina w realizację Bożego wezwania w dziedzinie życia płciowego (s. 226-

271), w działalność ekonomiczną i społeczną (s. 272-330), w końcu zaangażowanie polityczne chrześcijanina (s. 331-383), Ujęcie tej problematyki charakteryzuje się otwartością w stawianiu kwestii, śmiałością proponowanych rozwiązań, nowością w doborze problematyki i stosowanej argumentacji. Szczególnie ta partia omawianego dzieła pozwoliła dojść do głosu pełniej niż tom pierwszy szczególnie aspiracjom Autora w sposób specjalny uwrażliwionego na aspekty społeczne omawianych spraw. Szkoda jednakże, iż niektóre problemy, jak np. moralności w ramach wspólnoty międzynarodowej, opracował zbyt schematycznie, niewspółmiernie do tego, co teologia moralna czasów, w jakich powstało jego dzieło, miała już do powiedzenia dzisiejszemu czytelnikowi.

Z pewnych zastrzeżeń merytorycznych można podnieść wartość jego rozważań na temat eudajmonizmu etycznego (moralnego) w kontekście omawiania obowiązku moralnego (s. 156-157), trzymanie się zbyt przestarzałej terminologii w wykładzie natury czynu moralnego (s. 157-159) czy też przekonanie, iż teologia moralna usystematyzowała się już w średniowieczu (s. 168). Z poważniejszych zastrzeżeń wątpliwość budzi słuszność opinii na temat możliwości współczesnego świata w zakresie wyżywienia (s. 295) czy też odnośnie do jego tłumaczenia problemu legalności władzy (s. 372).

Redakcji polskiego wydania należą się szczególne słowa uznania za uzupełnienie bibliografii podanej przez Autora o piśmiennictwo w języku polskim. Nawiasem mówiąc - szkoda, że została ona (cała) podana dopiero przy końcu książki.

W sumie oceniając prezentowane dzieło, należy stwierdzić, że jest ono owocem trudu Autora ze wszech stron kompetentnego, świetnie zorientowanego w meandrach życia moralnego, który potrafi właściwie wskazać dzisiejszemu człowiekowi "Jak żyć po chrześcijańsku".

Ks. Franciszek Greniuk